

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 28.

A Magyar Kurir 32-ik darabjához.

A' Fr. Contra-Revolutzióinak folytatása. — Páris, April. 7-dikén. — Az új Constitutzióinak projektumát, mellyet mindenek nagy figyelmetességgel vártak, a' Provisoriai Országlószerék megkésztette, April. 5-dikén a' Senátusnak megerősítés végett eleibe terjesztette, 's ez azt egy 7 személyekből álló biztosságnak megfontolás végett által adta. A' biztosság tagjai voltak: *Vimar, Garat, Lajúnais, Fabre, Cornet, Gregoire, Abriel.* Ezek a' Constitutzióinak minden tizkelyeit egyenként elővették, megfontolták, és April. 6-dikán a' Senátusba vissza vitték. Ezen rendkívül való ülésben ismét a' *Beneventi* Hertzeg [*Talleyand*] előlálóskodott. A' Fő Kiints-Tartó [*Lebrün*] név szerint említtetik, hogy ezen gyűlésben ő is jelen volt légyen. Néminémű megjegyzések után, mellyeket némely Senátorok tettek, a' 29 tizkelyekből álló egész Constitutziót helybé hagyta és megerősítette a' Senátus, mint itt következik: —

„Constituzionális Acta.

„A' Senátus a' Provisoriai Országlószeréktől neki által adatott Constitutzióinak projektoma felett tanátsot tartván, és egy 7 tagokból álló különös biztosságnak előadását az eránt meghalgtván, a' következő tizkelyeket határozza-meg:

1.) A' Frantzia Országlószerék egy fő alá tartozik [*monárcsi*], örökség szerint való módon, a' férfi ágon, az első szülöttségnek rendje szerint.

2.) A' Frantzia nép a' trónusra hívja önként való szabad akarátja szerint Frantzia országi *Lajos Stanislaus Xaveriust*, az utolsó Király' testvérét, 's utánna a'

Bourboni ház' több tagjait, a' trónusra való következésnek régi rendje szerint.

3.) A' régi nemesség vissza veszi a' maga titulusait; az új nemesség örökség szerint megtartja a' magáét. A' Betsület-Légió feuntartatik praerogatíváival egyetemben; a' czimereit (decoratióit) a' Király fogja meghatározni.

4.) A' végrehajtó hatalom a' Királyé.

5.) A' Király, a' Senatus, a' Törvényhozó Gyűlés együtt részesülnek a' törvényeknek készítéseokban. A' törvény projektumok szintűgy vehetik eredeteket a' Senátusban mint a' Törvényhozó Gyűlésben: csak azok projektáltathatnak egyedül a' Törvényhozó Gyűlésben, mellyek az adózást illetik. A' Király ezen két gyűlések közül akármelyiket meghíthatja, hogy azon tárgy felett tanátskozzanak, mellyet a' tanátskozásra illendőnek itél lenni. A' Királynak megerősítése [*Sanctio*] megkívántatik arra, hogy a' törvény tökéletességre mennyen.

6.) A' Senátorok' száma 150-nél kevesebb és 200-nál több nem lehet. A' Senátorok nem veszthetik el a' magok méltóságokat; az ő méltóságok örökös a' fiú ágon az első szülöttségnek rendje szerint. A' Király nevezi-ki őket. A' mostani Senátorok megtartatnak és a' feljebb meghatározott szám közzé tartoznak, kivéven azokat, a' kik lemondani kéntelenítették a' magok Frantzia polgári tulajdonságokról. A' Senátus jelenvaló *dotatiói* és Senaturái (Senátori jósági), övei maradnak. Ezeknek jövedelmeik egyenlően osztatnak-fel a' tagok között, és *Succesoratra* is által mennek. Ha valamelyik Senátor egyenes lineában való fiúi örököst nem hágy

maga után, az ő része a közönséges kinttárba megyen. Ezen *dotatió*ból semmi részt nem vehetnek az ezután kinevezetendő Senátorok.

7.) A Királyi vérből való Princzek született tagjai a Senátusnak. Hogy valaki Senátori foglalatosságot folytathasson, majorenissnek (értidejűnek) kell lennie.

8.) A Senátus maga határozza meg azokat az eseteket, mellyekben a maga üléseit közönségesen vagy titkon fogja tartani.

9.) Minden Departamentom annyi számú tagokat küld a Törvényhozó Gyűlésbe, a mennyit eddig küldött. Azok a tagok, kik akkor jelen voltak az ülésben, mikor a Törvényhozó Gyűlésnek ülései utóbbszor félbeszakaszattak, tovább is megmaradnak abban mind addig, míg mások által felváltatnak. Mind megtartják fizetéseiket. Ennekutána egyesesen a Választó Gyűlések által neveztetnek ki, mellyek ezután is fennállanak, kivévén azokat a formálításhelyi változásokat, a mellyek valamely törvénynek hoztatása által meg történhetnek. A Törvényhozó Gyűlés tagjai öt esztendőkre választatnak. Az ő első választatások az 1816-ik esztendőre határozatnak.

10.) A Törvényhozó Gyűlés minden esztendőben öszszegyülekezik egyszer a maga tulajdon jussának ereje szerint Október 1-ő napján. A Király öszszehivatathatja azt rendkívülvalóképpen: annak üléseit félbe is szakaszthatja, s azt el is oszlathatja. Hanem az utolsó esetben más Törvényhozó Gyűlést köteleztetnek választani a Választó Gyűlések leg feljebb is három hónapok alatt.

11.) A Törvényhozó Gyűlés, tanátskozái jussal bír; üléseit közönségesen tartja, kivévén azon eseteket, midőn magát közönséges biztossággá által változtatni jónak tartja (az az, a nem oda tartozókat, nézőket, halgatókat kiküldenit, s az ajtókat bétejetni jónak találja).

12.) A Senátus, a Törvényhozó Gyűlés, a Választó és Kantoni Gyűlések, magok neveznek magoknak előülölket magok között.

13.) A Senátusnak és Törvényhozó Gyűlésnek egy tagja sem fogattathatik el addig vagy a nélkül, hogy azt az a gyűlés helybe hagyják, a hova azon tag tartozik. A Senátusnak vagy a Törvényhozó Gyűlésnek valamely tagjára csak a Senátus mondhat ítéletet.

14.) A Ministerek valamint a Senátusnak úgy a Törvényhozó Gyűlésnek is tagjai lehetnek.

15.) Az adófizetéseknek egyformán való felosztása, mint sarkalatos fundamentom fenntartatik. Semmi féle adó ki nem íratathatik vagy fel nem véteztethetik, ha abban a Törvényhozó Gyűlés és Senátus önként meg nem egyeztek. A fekvő jószágokért való adó csak egy esztendőre határozható meg. A következő esztendei Finanzia állapotja, s az elmúltról való számítások minden esztendőnként a Törvényhozó Gyűlés és Senátus eleikbe terjesztetnek az ő üléseiknek kezdetén.

16.) Az armádákhoz kívántató rekrutáknak számokat s a rekrutázás módját a törvény határozza meg.

17.) Az ítélő birói hivatal függetlenségének bátorsagossá kell tétettetni. Senkit ki nem lehet a maga természetszerént való bírása alól venni. Az úgy nevezett Esküdtek ítélő Székeik fennállanak, valamint szintén az a mód is, hogy a crimínalis processusokban tartató szóbeli vetélkedések közönségesen tartassanak. A jószágoknak confiskáltatásával való büntetés eltöröltetik. A Király megkegyelmezhet a megítéltetett bűnösöknek.

18.) A most fennálló közönséges Itélőszékek fenntartatnak; ezek nem szaporíthatnak, nem is kevesíthetnek egyéb módon, csak törvény által. A bírák holtig megmaradnak hivataljokban és nem lé-

tettethetnek - le, kivéven az úgy nevezett bekéltetés- és kereskedés-béli bírákat. A' rendkívül való ítélői biztosságok és székek eltöröltetnek, és többé fel nem állíthatatnak.

19.) A' Cassálás és Apellálásbéli és az Alsó vagy Kezdő ítélőszékek, valamelly tagjoknak helye megüresedvén annak kípótlására hármat kandidálnak, vagy javallanak magok között, kinek egyikét a' Király kinevezi. Az Elölülőt és a' Korona' Fiskálissát az ítélőszékeknel a' Király nevezi - ki.

20.) A' szolgálatban lévő, vagy elbocsátott tisztek és katonák, penzióon lévő özvegyek és tisztek, megtartják rangjokat titulusaikat, és penzióikat.

21.) A' Király' személye szent és megsérthetetlen. Minden rendelkezéseknek, melyek a' Királytól kiadattatnak, aláíratatni kell egy Minister által. A' Ministerek felelni tartoznak mindenért, a' mi ezen rendelkezésekben olyan találtatna, a' mi a' közönséges és magános szabadsággal 's a' polgárok' jussával ellenkezik.

22.) Az istentisztelet- és lelkiismeret-béli szabadság megsértődés nélkül fenn tartatnak. A' különbözőkőmb anyaszent-egyházak' papjaik egyenlő állapotban tartatnak és oltalmaztatnak.

23.) A' nyomtatásbéli szabadság nem szoríttatik határok közé, kivéven az ezzel való visszaéléshől származandó vétkeknek törvényes megfenyítettéseket. A' nyomtatásbéli és személyes szabadságra ügyelő Senátoriális Biztosságok fenntartatnak.

24.) A' Státus' adóssága sérthetetlen. A' nemzeti uradalmaknak eladattatások változhatatlan marad.

25.) Egy Frantzia sem vonattathatik számadásra azon vélekedésért, melyet ki nyilatkoztatott, vagy tett voksolásaiért.

26.) Akár ki adhat - lé kérő levelet személyesen, a' Constitutzióonak sarkalatos zikkelyei által felállított Tanácsokhoz.

27.) Minden Frantziáknak egyenlő

jussok van mindenféle polgári és katonai tisztségekhez.

28.) Minden most fennálló törvények megmaradnak mostani erejekben addig, míg mások által törvényesen el nem töröltetnek. A' polgári törvényeknek gyűjteménye ilyen czim alatt fog fennállani: *A' Frantziák' Polgári Törvényes Könyve.*

29.) A' jelen lévő *Constitutzió*; szorosabban meghatározatandó forma (vagy mód) szerént, elfogadtatás végett a' Frantzia népnek eleibe terjesztetik: *Lajos Stanislaus Xaverius, mint Frantziák' Királya*, kikiáltatik, azonnal hogy a' következő ígéretet: *En a' Coustitutziót elfogadom, annak megtartására s fenntartására meg esküszöm*, hitletétellel megerősítette és aláírtá. Ezen esküvését azon közönséges alkalmatossággal még egyszer megújítja a' Király, midőn a' Frantziák az ő hűségére meg esküsznek. — Aláírták.

„Hertzeg Benevent, Elölülő
„Gróf Valence és Pastoret:
Titoknokok — továbbá a' következő tagok:
Hertzeg Fő Kintstármester; — Abrial, Barde Mabei, Emmerý, Barthelemy, Belderrbüch, Berthollet, Bournonville, Cornet, Carbenara, Legrand, Chasseloup, Chollet, Collaud, Davous, de Gregory, Decroix, Depera, Dembarriere, Sieyes, 's a' többek.

Az itt következő Tudósításnak kiadására a' Nemzeti-Gazda-Hivatal kért-meg bennünket: —

A' Tudósokhoz 's Tanulókhoz.

Van még a' Magyar Nemzet' dicsőségének 's Tudománya virágzásának, a' többek közt, egy kívánatos eszköze és tárgya; mely tárgy felé mi, minden Magyar Tudós' segédelmével, egy hator és kiszámlált lépést akarnak tenni, Tóldalékúl; és a' delogba-indulás által akarjuk tudtára adni a' tudós Világnak, hogy mi Magyarok, ebben a' tekintetben is, csak mintegy 50 esztendővel jártunk később

a' mai leg tudósabb Nemzeteknél; és talán nem tesszünk olyan ideilen (köránvaló, 'sengés) lépést, mint azok eleinte tettek volt. — Ez a' tárgy minden Tudós, minden Tanult, minden Olvasott Magyar, 's az egész Tanulósereget általjában illeti, 's ebből áll: —

A' Nemzeti-Gazda mellett adunk ki egy Munkát, ilyen Vezeték név alatt, — Magyar Mindentudomány —; melyben e' folyó Esztendőszáz' első napjától fogva (1801) világra jött, magyar nyelven írt minden Könyvnek, mind Eredeti, mind Fordított Munkáinak, akármiféle Tudományt foglal az magába, a' leg kisebb Darabtól, a' leg nagyobb raká-ig, egész értelmét röviden (elenchum) úgy adjuk elő, hogy abban minden Tudós — valamint a' homálykamarában (camera obscura) a' Környeket — a' Nemzet' Anyanyelven írt Munkáinak, 's ebbéli Magyartudományának előmenetelét, 's e' szerint híjánosságát is, együtt és világosan lássa; 's a' még nem, vagy nem jól születettekről is gondolkozhasson, — a' E. Hazza' bölts számdéka szerint is.

Ez a' dolog olyan rendel fog menni, hogy a' jelenfőj időkben nyomtatott ilyen Munkákat mindenkor időhaladék nélkül; a' múlt 13 esztendőbelieket pedig más árkusokon, más számozással, a' miut azokat vagy a' még élő Könyvszerzők (Auctorok) és Fordítók magok; vagy pedig má Tudósok hozzánk küldik, folytatva úgy írjuk, hogy a' múlt esztendei munkák külön Szakaszokba olyan rendel essenek, hogy az esztendők egymást által ne ugordják. — A' múlt esztendőszáz' utolsó Tíz esztendejében (1791 — 1800 ig) kijött ilyen Munkákról, sőt azután, az előbbiekről sem akarunk elfelejtkezni: melyről utóbbi Tudósításunkat hirre fogjuk tenni.

Segece múlt lehet nekünk ebben a' nemes dologban minden Magyar Tudós, Úr és Szegény; kiket az említett 13 esztendőben kijött Munkák' rövid értelmeinek helyes kidolgozá-

sira (tsak igen rövideden, hogy *Mi és Hogy van benne*) bizodalmasan kérünk. Legjobban segitnetnek pedig a' Magyar-Munkák' Szerzői és Fordítói magok, ha Munkájokkal együtt, annak helyesen kidolgozott rövid értelmét is (az igaz és jámbor ítelettel más Tudósokra hagyván) hozzánk küldik. Leg főbb tzelünk nekünk a' *Munka' vetejének* minden tisztességgel való *mezítelen előzdása*, 's az arról való egyenes ítelettel.

Ez a' mostani sz indékunk éppen az, a' mit az egész Magyar Nemzet' Tudóssai kívánnak. Korántsem akarjuk magunknak tulajdonítani a' Polihistoriát; — sőt inkább csak eszközök akarunk abban a' szép és nagy dologban lenni, a' melynek folytatását és kellemetes terhét minden Magyar Tudós' nyakába vetjük, külömbőség nélkül. Tsak egy valamirevaló Tanult, sőt egy magános Tudóst sem akarunk képzelni a' két Magyar Hazában, a' ki ebben a' dologban nemzetének hasznát, Magának gyönyörűségeit ne örömmel keresné; és minden másképp' gonfolkozót bátran lehet kortsmagyarának tartani. Mi szükség nekünk inkább idegen Nemzetnek adni bírni, hogy e' 's az Magyar Tudós, ilyen 's ilyen Munkát ír? De másképp' is, — meddig nem szégyenljük még behunyni szemmel nézni, siket füllel halgatni, hogy a' Béksben kijövő Austriai Gelehrte Zeitung' magoknakvaló, és elég misadelpuszi írókat feleljk: — Magyar Munkát mi nem veszünk fel az újságunkban — azért-e, hogy ez által talán gyalázatot vallanának? — vagy azért, hogy talán nagy árnycokot vetnének azok valami nehezen tengődő plántájokra? — megítélni nem akarjuk.

Hadd legyen 'hát kiki — gloriae suae faber, — mondjuk meg mi Magyarok egymásnak — ki mit és hogy dolgozott. Ha más is belé tekint, jó; nekünk is lesz tehetségünk a' máséi tekinteni.

Enek az új Toldaléknak az arra ismét 10 font, volna esztendőnként, és igasság szerint; mert a' szép és költséges nyomtatással fel nem hagyunk: de nem lesz az egy pénz is, mert mi nem akarunk kereskedni; hanem tsak használni és élni. Minden kárpótlásnak abból kell kitelni, ha a' Nemzeti-Gazda' Olvasóinak a' száma megkettőzötték: melyet jövő fél esztendőre, mikor? ez a' minden tudomány is el akar kezdődni, nem tsak reménylünk, hanem egy jó tsomó tudós Levelékből tsaknem bizonyosan tudunk is.

Nemes lelkű Tudós Magyar! — mints egyéb hátra; miut, mostantól fogva az említett 13 esztendőbeli 's az idegi Magyar Könyvek' rövid — jó rövid értelmét, 's az arról való egyenes, és magyarviselethez illő tisztességes ítelettel hozzánk küldeni; azon jegyzésre vigyázva, hogy a' melly Tudós Recensens, még mi előttünk is esmeretlen akar maradni, az, a' Recensio mellett a' könyvet is elküldje, most, a' vaktában senkinek az írását 's akár milyen ítelettelét bé nem iktatbatjuk.